

บทสรุปผู้บริหาร
(Executive Summary)
โครงการวิจัยการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
ในระดับสถานีตำรวจ

.....

๑. หลักการและเหตุผล

ปัญหาอาชญากรรมในประเทศไทยและในประเทศต่างๆ ทั่วโลกยังคงเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนมีความหวาดกลัวและต้องการให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดในทุกยุคทุกสมัย ทั้งนี้ระดับความรุนแรงและการเกิดขึ้นของอาชญากรรมย่อมชี้ให้เห็นถึงระดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนซึ่งส่งผลกระทบต่อความรู้สึกปลอดภัยของประชาชนและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ข้อมูลด้านอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ชี้ให้เห็นว่า จำนวนคดีอาชญากรรม ๓ ประเภทได้แก่ คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน และคดียาเสพติดที่มีแนวโน้มที่ลดลงในช่วงเวลา ๓ ปี ย้อนหลัง ขณะที่แนวโน้มของอัตราการเกิดอาชญากรรมในต่างประเทศอย่างสหรัฐอเมริกา นั้นกลับมีลักษณะที่ลดลงอย่างชัดเจน โดยอัตราการเกิดอาชญากรรมทั้งที่เป็นอาชญากรรมต่อชีวิตและร่างกายและที่ต่อทรัพย์สินในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างชัดเจนและอย่างต่อเนื่องในช่วง ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมาและมีแนวโน้มในลักษณะเดียวกันจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (Lab, ๒๐๑๐: ๔)

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับแก้ไขจากหน่วยงานของรัฐ สำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้น ถือว่าเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจรับผิดชอบในปัญหานี้ภายใต้การบริหารจัดการภาครัฐที่ถูกมองว่ายังไม่ตอบสนองต่อการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมที่ยังขาดการทำงานของภาคประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีการประสานงานกันเพื่อมุ่งผลในเป้าหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอยู่บ้างในปัจจุบันแต่มุ่งเป้าไปสู่จุดประสงค์อื่นๆ เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากรจากภาคประชาชนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในรูปแบบของการมอบเงินหรือสิ่งของสนับสนุน และการร่วมกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ (กต.ตร.) ในระดับจังหวัดและระดับสถานีตำรวจที่ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยเฉพาะ

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับสถานีตำรวจซึ่งมีอยู่กว่า ๑,๔๐๐ แห่งทั่วประเทศจึงมีความจำเป็นและยังมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทางด้านตำรวจให้มีประสิทธิภาพ โดยจุดเน้นอยู่ที่การให้บริการประชาชนให้ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด จึงควรมีการศึกษาเพื่อให้เห็นแนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมสำหรับสถานีตำรวจที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานีตำรวจทั่วประเทศต่อไป

ถึงแม้ว่าจะมีแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมสำหรับสถานีตำรวจอยู่มากมายหลายแนวทางที่มีการเสนอแนะไว้ในการศึกษาวิจัยอื่นๆที่ผ่านมามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ อีกทั้งในปัจจุบันมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ผู้บริหารของสถานีตำรวจจะต้องดำเนินการอยู่เป็นจำนวนมากแล้ว คณะผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีเจตนาที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่นเพิ่มเติมเข้าไป

อีก โดยจะเลือกศึกษาแต่เฉพาะปัจจัยที่อยู่ในขอบเขตอำนาจและการบริหารจัดการของผู้บริหารในระดับสถานีตำรวจเท่านั้น กล่าวคือปัจจัยที่ผู้บริหารหรือหัวหน้าสถานีตำรวจสามารถดำเนินการเองได้โดยไม่ต้องรอให้หน่วยงานอื่นจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรหรือเงินงบประมาณลงมาให้ และเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมสูง ดังนั้นผลที่ได้รับจากการศึกษาน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติที่ผู้บริหารในระดับสถานีตำรวจสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ต้องรอการอนุมัติหรือรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ปัจจัยที่คณะผู้วิจัยเลือกมาศึกษาในครั้งนี้คือ การวิเคราะห์อาชญากรรม การปรับปรุงระบบสายตรวจ และการสร้างเครือข่าย

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาและทราบถึงปัญหาในด้านประสิทธิภาพของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในระดับสถานีตำรวจในประเด็นการวิเคราะห์อาชญากรรม การปรับปรุงระบบสายตรวจ และการสร้างเครือข่าย

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในระดับสถานีตำรวจในประเด็นการวิเคราะห์อาชญากรรม การปรับปรุงระบบสายตรวจ และการสร้างเครือข่าย

๓. ขอบเขตการดำเนินงานโครงการ

การวิจัย เรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในระดับสถานีตำรวจ” มีวิธีการดำเนินการวิจัยที่ผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed method) คือ เป็นการศึกษาที่นำข้อมูลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการปฏิบัติงานที่จะสามารถทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการนำข้อมูลที่รวบรวมได้ที่เป็นเชิงปริมาณมาใช้ในการเจาะลึกในประเด็นต่างๆ โดยวิธีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

๑) การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary study) โดยการศึกษาจากตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการในวารสาร งานวิจัย และ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนสถิติอาชญากรรมต่างๆ ในระดับสถานีตำรวจ เพื่อให้ทราบถึงกรอบและแนวทางในการศึกษาที่ชัดเจน และครบประเด็น

๒) การศึกษาภาคสนาม (Field study) แบ่งออกเป็น

ก. การใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อยืนยันปัจจัยในกระบวนการ (Process) ของกรอบความคิดในการศึกษา โดยมีข้อมูลจากการประกวดสถานีตำรวจตามโครงการโรงพักเพื่อประชาชนในหมวดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการวิเคราะห์อาชญากรรม การปรับปรุงระบบสายตรวจ และการสร้างเครือข่าย เป็นแนวทางในการคัดเลือกสถานีตำรวจเพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อวัดปัจจัยในองค์ประกอบผลผลิตและผลลัพธ์ในการยืนยันตัวแบบที่เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและใช้เป็นประเด็นในการเจาะลึกในการศึกษาขั้นต่อไป

ข. การศึกษาโดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจ ประชาชนผู้รับบริการ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่น จากนั้นจะนำเอาผลการศึกษาไปสังเคราะห์รูปแบบและแนวทางในการปฏิบัติ (Synthesis) ในสถานีตำรวจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ค. การใช้แบบสอบถามเพื่อยืนยันความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการปฏิบัติที่คณะผู้วิจัยเสนอ ในขั้นตอนสุดท้ายเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการนำรูปแบบและแนวทางจากการศึกษาวิจัยนี้ไปใช้ในอนาคต

๔. ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการ

จากการศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในระดับสถานีตำรวจ พบปัญหาได้ด้านต่าง ๆ ดังนี้

๔.๑ ด้านการวิเคราะห์อาชญากรรม

- ๑ ปัญหาความไม่ครบถ้วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์อาชญากรรม
- ๒ ปัญหาความรู้แฝงเร้นต่อการวิเคราะห์อาชญากรรมในการปฏิบัติงาน
- ๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์อาชญากรรมตามหลักวิชาการอย่างเป็นระบบ
- ๔ ปัญหาการไม่ทราบเทคนิคในการวิเคราะห์อาชญากรรม

๔.๒ ด้านการจัดสายตรวจ

- ๑ ระบบการรายงานผลการตรวจยังไม่มีการจัดทำและนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบ
- ๒ ในการปฏิบัติงานสายตรวจในระดับสถานีตำรวจปัจจุบันยังขาดกลไกการกำกับดูแลการออกตรวจของเจ้าหน้าที่สายตรวจ
- ๓ รูปแบบการจัดสายตรวจเองยังมีปัญหาเนื่องจากการออกแบบการจัดสายตรวจโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติแบบคลุมเครือ
- ๔ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรมยังไม่มีวิธีการปฏิบัติในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่เป็นรูปธรรมชัดเจน
- ๕ คู่มือการปฏิบัติที่ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดทำขึ้นนั้นนับว่ามีประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับต่างๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าคู่มือนี้ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด
- ๖ สถานีตำรวจไม่ได้ใช้ข้อมูลอาชญากรรมมาเป็นแนวทางในการออกตรวจอย่างเป็นระบบ ในการออกตรวจนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้้ออกตรวจโดยอาศัยข้อมูลการวิเคราะห์อาชญากรรม

๔.๓ ด้านการสร้างเครือข่าย

- ๑ การสร้างเครือข่ายยังทำได้ไม่เต็มที่
- ๒ ข้อจำกัดการทำงานของเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสถานี
- ๓ กิจกรรมในการสร้างเครือข่ายและการรักษาเครือข่ายที่เกิดขึ้นมีอยู่อย่างไม่สม่ำเสมอ

๕. ข้อเสนอแนะ

๕.๑ หลักการสำคัญและแนวปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในระดับสถานีตำรวจ

๕.๑.๑ ด้านการวิเคราะห์อาชญากรรมในระดับสถานีตำรวจ มีดังนี้

- ๑.) ควรกำหนดคดไกลและเครื่องมือในการเก็บและกรองข้อมูลที่ไม่ยุ่งยากทั้งผู้รวบรวมและผู้นำไปวิเคราะห์โดยมีเส้นทางگردินข้อมูลไปยังส่วนกลางของสถานีตำรวจอย่างชัดเจนและรวดเร็ว

๓) ชี้แจงหรือยกตัวอย่างที่นำเครือข่ายที่ช่วยสร้างประสิทธิภาพและผ่อนปรนภาระงานให้ง่ายขึ้น
ได้อย่างไรบ้าง

๔) กำหนดเป็นนโยบายโดยให้ผู้บริหารแสดงความสำคัญหรือทำตัวเป็นสัญลักษณ์ของการสร้าง
เครือข่ายตั้งแต่ ผกก. จนถึงรองสวป. เช่น การลงพื้นที่ตามประชาคม สายตรวจประจำตำบล เป็นต้น และกำหนดกลไกในการพัฒนา
การเชื่อมเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้น

๕) การจัดตั้งกลไกจะช่วยเป็นสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดการสร้างหรือประสานสมาชิกเครือข่ายพร้อม
กับสร้างประโยชน์จากเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ

๖) มีการจัดอบรมการประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างง่ายจนถึงขั้นขั้นเพื่อให้ประยุกต์ใช้ได้
จริงในการสร้างประสิทธิภาพของเครือข่ายและกำหนดความรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเครือข่ายอย่างชัดเจน

๗) ปรับเปลี่ยนทัศนคติในการมองเครือข่ายของเจ้าหน้าที่

๘) ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกสมาชิกรวมทั้งตรวจสอบคุณสมบัติและประวัติ

๙) เรียรู้เทคนิคในการกำหนดตัวบุคคลจากกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่ใกล้เคียง

๑๐) สร้างกลไกเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสมาชิกกับสถานีทั้งในแง่การรับและการส่งข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น

๑๑) กำหนดให้มีการนำข้อมูลต่างๆมาใช้ประโยชน์อย่างจริงจังโดยเครือข่ายทั้งการหาทรัพยากร
การขอกำลังสนับสนุนจากภาคประชาชน ประสานหน่วยงานหลักในพื้นที่รวมทั้งการให้ข้อมูลคำปรึกษาในการป้องกันตนเองของ
ชุมชน

๑๒) ฝึกอบรมหรือสร้างรูปแบบการเป็นพี่เลี้ยงแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติและประชาชนที่
เป็นเครือข่ายให้เพิ่มพูนศักยภาพในการวิเคราะห์อาชญากรรมระดับพื้นฐานในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

๑๓) การสร้างสมาชิกจำนวนมากเพื่อให้มีตัวแทนและกำลังพลทดแทนเมื่อมีความจำเป็นโดยต้อง
กระจายความรู้และข้อมูลข่าวสารให้ทราบอย่างเท่าเทียมกัน